

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт з дисципліни
“Автоматизація та інформатизація інженерного проектування
електричних та електронних апаратів”

для студентів спеціальності 141 – Електроенергетика,
електротехніка та електромеханіка всіх форм навчання

Частина 1

2018

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни “Автоматизація та інформатизація інженерного проектування електричних та електронних апаратів” для студентів спеціальності 141 – Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка всіх форм навчання. Частина 1 / Укл. Л.С. Скрупська. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 20 с.

Укладачі:

Л.С. Скрупська, ст. викл.

Рецензент:

О.В.Близняков, доцент

Відповідальний за випуск:

Л.С. Скрупська, ст. викл.

Затверджено
на засіданні кафедри ЕЕА
Протокол № 5
від 25 січня 2018 р.

Затверджено НМК ЕТФ
Протокол № 6
від 25 січня 2018 р.

ЗМІСТ

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1. ЗНАЙОМСТВО	3
СЕРЕДОВИЩЕМ САПРАСТІВЕ-HDL.....	4
ЛІТЕРАТУРА.....	20

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1

ЗНАЙОМСТВО З СЕРЕДОВИЩЕМ САПР ACTIVE-HDL

Мета роботи: Вивчити структуру VHDL-проекту і функціональні можливості системи автоматизованого проектування Aldec Active-HDL.

1 ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ACTIVE-HDL

САПР Aldec Active-HDL є інтерактивним інтегрованим середовищем розробки і функціонально-структурного моделювання проектів цифрових систем (ЦС) на HBIC програмованої логіки (HBIC ПЛ). Її основними компонентами є компілятори мов опису апаратури і засоби функціонального моделювання проектів. Вбудовані додаткові засоби – текстовий редактор з функцією перевірки синтаксису, редактор кінцевих автоматів, бібліотека конструкцій мови, розвинута система допомоги та ін. – дозволяють значно скоротити час проектування і моделювання. Підтримуються мови опису апаратури *VHDL*, *Verilog* та *EDIF*. Можлива спільна робота Active-HDL і програмних засобів фірм-виробників HBIC ПЛ. Це дозволяє вести проектування цифрової системи від початку до кінця: від тексту програми до готових виробів в базисі FPGA і CPLD.

Користувачу доступні групи засобів розробки VHDL-проекту (рис. 1.1):

- засоби введення проекту (*Design Entry Tools*);
- засоби керування проектом (*Control Tools*);
- засоби виведення результатів моделювання (*Simulation Output Viewers*);
- засоби відлагодження проекту (*Debugging Tools*);
- ядро системи та інструментальні засоби.

До **засобів введення проекту** належать функціональні одиниці САПР Active-HDL: текстовий редактор з перевіркою, графічний редактор логічних схем, графічний редактор кінцевих автоматів, бібліотека конструкцій мови, конвертер HDL-тексту в логічні схеми.

Засоби керування проектом: менеджер проектів, менеджер файлів, ресурсів і структури проектів, менеджер керування напрямом проектування, менеджер бібліотек, вікно команд і повідомлень.

Функціональні одиниці, що є **засобами виведення результатів моделювання**: редактор часових діаграм, вікно таблиці перемикань.

До засобів відлагодження проекту належать: ядро системи моделювання, вікно паралельних процесів, вікно сигналів користувача, стек викликів підпрограм, вікно графічного відображення обміну інформацією усередині проекту.

Ядро системи та інструментальні засоби Active-HDL складають: генератор VHDL-проектів, генератор Verilog-проектів, генератор документів у форматі EDIF, компілятор мови VHDL, компілятор мови Verilog, компілятор EDIF.

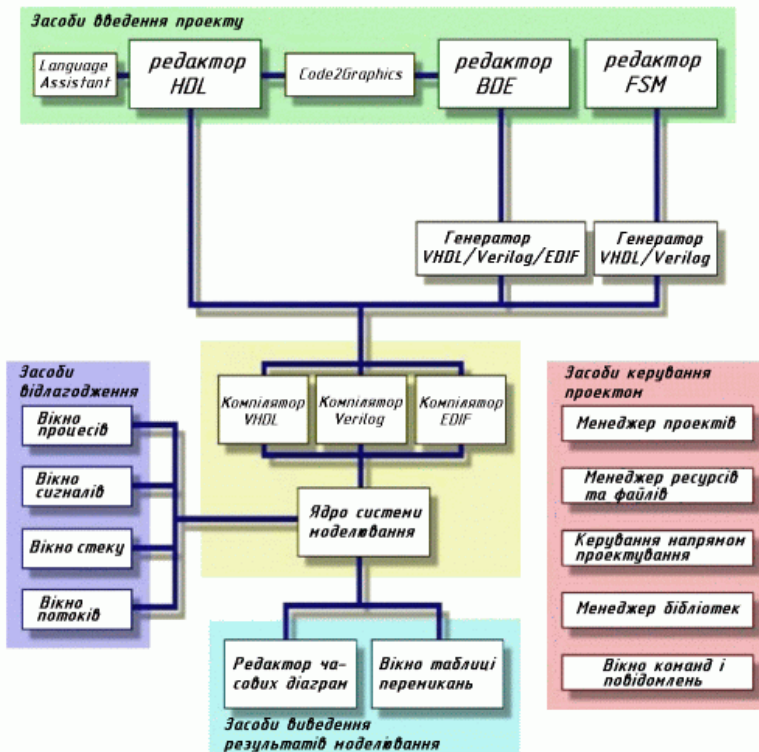

Рисунок 1.1 – Організація САПР Aldec Active–HDL

Часто буває достатньо скласти опис поведінки цифрової системи, алгоритму її роботи. З погляду автоматизації проектування

ЦС, якщо не визначений базис її реалізації, такий підхід є більш раціональним.

Будь-який об'єкт може мати декілька варіантів алгоритмічного опису архітектури. Різні за формою (синтаксисом), але єдині за значенням (семантикою) представлення одного і того ж алгоритму можуть задавати однакову поведінку об'єкту, але мати різну структурну реалізацію.

Можливість за допомогою **мови опису апаратури (HDL)** різними способами задавати один і той же алгоритм дозволяє за допомогою САПР Active-HDL автоматично синтезувати відмінні за складністю (рівнем деталізації) функціонально-структурні описи ЦС. Перевага, яку дає використання САПР Active-HDL, полягає в тому, що користувач, за допомогою конструкцій мови опису апаратури, сам указує рівень деталізації моделі ЦС.

Відповідно до цього складається **VHDL-проект** – формальний опис поведінки ЦС на мові VHDL. Користувач сам вибирає рівень деталізації опису цифрової системи (абстракції) з чотирьох можливих:

- **поведінковий рівень** (опис алгоритму роботи ЦС);
- **рівень регістрових передач** (рівень RTL);
- **функціонально-логічний рівень** (враховуються часові затримки розповсюдження сигналів);
- **рівень логічних елементів** (враховується час спрацювання логічних елементів).

VHDL-проект складається з **логічних файлів** опису компонентів ЦС, з'єднаних згідно формально визначеного закону функціонування ЦС. Логічні файли організовуються відповідно до ієрархії опису проектованої цифрової системи. Один з логічних файлів VHDL-проекту є файлом верхнього рівня ієрархії описів (*Top-level Design File*). Він грає роль організатора, що визначає архітектуру, склад ЦС і алгоритм її поведінки. Логічні файли нижніх рівнів ієрархії (*Low-level Design files*) містять детальний опис блоків і модулів ЦС. Ім'я проекту завжди співпадає з ім'ям логічного файлу верхнього рівня ієрархії проекту. До складу VHDL-проекту можуть бути залучені різноманітні допоміжні файли (*Ancillary Files*).

В САПР Active-HDL кожний проект зберігається в окремому каталозі, що зветься **каталогом проекту**. Проект і каталог, де він зберігається, мають однакові імена. Кожний каталог проекту містить

файл опису проекту (.ADF) і підкаталоги *SRC*, *GENERIC* і ін. Підкаталог *SRC* містить текстові файли мовою VHDL (.VHD), файли діаграм автоматів (.ASF) тощо. Підкаталог *GENERIC* містить робочі файли, які використовуються при компіляції і моделюванні.

Бібліотеки Active–HDL діляться на дві групи:

- **системні бібліотеки** поставляються разом з САПР Active–HDL і знаходяться в каталозі *VLIB*.

- **бібліотеки проектів** автоматично створюються окремо для кожного проекту і зберігаються в підкаталозі *GENERIC* проекту.

Кожна бібліотека складається з двох файлів: бібліотечного індексного файлу (розширення .INI) і головного бібліотечного файлу (розширення .MFG), що містить дані, що використовуються середовищем Active-HDL. В підкаталозі *VLIB* присутній також бібліотечний файл конфігурації *LIBRARY.CFG*, загальний для всіх бібліотек. Системні бібліотеки з каталогу *VLIB* наперед скомпільовані і готові до вживання у VHDL-програмах у вигляді *пакетів* (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Вбудовані стандартні пакети САПР Active–HDL

Пакет	Призначення
STD.STANDARD	Стандартний пакет VHDL загального призначення (стандарт IEEE Std. 1076)
STD.TEXTIO	Стандартний пакет VHDL текстових операцій (стандарт IEEE Std. 1076)
IEEE.STD_LOGIC_1164	Підпрограми багаторівневої логіки (стандарт IEEE Std. 1164)
IEEE.VITAL_TIMING	Примітиви VITAL'95 (стандарт IEEE Std. 1076.4)
IEEE.VITAL_PRIMITIVES	Примітиви VITAL'95 (стандарт IEEE Std. 1076.4)
IEEE.STD_LOGIC_ARITH	Математичні підпрограми (стандарт IEEE Std. 1076.2)
IEEE.STD_LOGIC_SIGNED	Підпрограми IEEE (стандарт IEEE Std. 1076.5)
IEEE.STD_LOGIC_UNSIGNED	Підпрограми IEEE (стандарт IEEE Std. 1076.5)

Під час установки середовища Active–HDL пропонується підключити бібліотеки, що призначені для підтримки розробки проектів ЦС в базисі HBIC ПЛІ ведучих виробників (Actel, Altera, Atmel, Cypress, Lattice, Lucent, Quicklogic, Synopsys і Xilinx).

Разом з середовищем поставляється докладна контекстна довідка та електронні підручники. Великий обсяг довідкових матеріалів зосереджено в навчальній системі Enhanced VHDL Tutorial (EVITA). Її можна викликати з САПР Active–HDL за допомогою пункту меню *Help* → *Interactive VHDL Tutorial*.

Розглянемо докладніше **процес розробки VHDL–проекту** нескладної ЦС в САПР Active–HDL. Наприклад, треба виконати функціональне моделювання поведінки демультимплексора DM(3), таблиця дійсності якого наведена в табл. 1.2. Нагадаємо, що демультимплексор – це цифровий пристрій, що перемикає вхідний сигнал *W* на один з виходів *Y*. На який саме – залежить від керуючих сигналів *X*.

Таблиця 1.2 – Таблиця дійсності демультимплексору DM(3)

Входи				Виходи							
w	x(2)	x(1)	x(0)	y(7)	y(6)	y(5)	y(4)	y(3)	y(2)	y(1)	y(0)
0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0

2 СТВОРЕННЯ НОВОГО ПРОЕКТУ

2.1 Клацнувши на піктограмі на Робочому Столі Windows, запустить середовище Active–HDL.

2.2 На панелі інструментів Active–HDL клацніть піктограму *New Workspace* (створити нове робоче середовище).

2.3 З'явиться вікно **New Workspace**. В полі "*Type the workspace name*" введіть ім'я робочого середовища. Залиште активною опцію

"Add New Design to Workspace" (додати новий проект до робочого середовища). Клацніть **OK**.

2.4 Запускається майстер створення проекту **New Design Wizard**.

2.5 Налаштування параметрів проекту виконується за чотири кроки. Виберіть режим *Create an empty design* (створити порожній проект). Клацніть кнопку **Next**.

2.6 Друге вікно (другий крок) майстра призначено для вибору інструменту синтезу і імплементації. Необхідно також вказати тип HBIC ПЛІ, конфігурацію редактора BDE і мову опису проекту. В полі *Default HDL Language* виберіть **VHDL**.

2.7 Третій крок – визначення імені проекту, місця на диску для його зберігання і, якщо необхідно, налаштування імені бібліотеки проекту. За умовчанням ім'я проекту є ім'ям його бібліотеки. В полі *Type the design name* наберіть **Lab5** і клацніть кнопку **Next**.

2.8 Знов створеному проекту привласнено ім'я **Lab5**. В кінці роботи майстер створення проекту виводить інформацію про результати роботи. Файл проекту має ім'я *Lab5.adf*. Клацніть кнопку **Done**. На диску з'явиться каталог VHDL-проекту **Lab5**. Структура цього каталогу відображається у вікні **Design Browser**. Коли в проект **Lab5** будуть вноситись зміни щодо змісту файлів і директорій каталогу **Lab5**. Файл проекту *Lab5.adf* містить загальний опис проекту, компілятора і бібліотеки *Lab5.LIB*. У файл *console.log* будуть заноситися повідомлення про поточний стан проекту. Отримати доступ до повідомлень консолі можна у будь-який час натисненням на кнопку *Console* на панелі інструментів або за допомогою комбінації клавіш <ALT+0>.

3 СТВОРЕННЯ НОВОГО ДОКУМЕНТА (ВВЕДЕННЯ ТЕКСТУ ПРОГРАМИ)

3.1 Натисніть кнопку *Design Flow* панелі інструментів (комбінація клавіш <Alt+3>). Відкриється вікно управління проектом (рис. 5.2).

3.2 Нам потрібен текстовий редактор. Для цього треба клацнути на піктограмі *HDE*. З'явиться вікно вибору мови опису апаратури. Виберіть **VHDL**.

3.3 З'явиться вікно **New Source File Wizard**. Цей майстер автоматично генерує частину тексту програми на мові VHDL – опис

портів в модулі *entity*. На першому кроці пропонується включити створюваний файл в поточний проект (*Add generated file to design*). Клацніть кнопку **Next**.

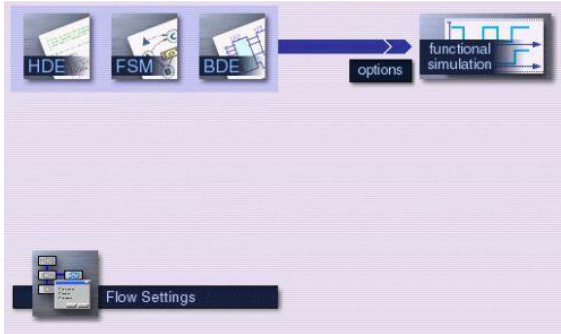

Рисунок 3.1 – Вікно Design Flow. Управління проектом

3.4 На другому кроці майстер пропонує дати імена VHDL-файлу, сутності і опису архітектури (*architecture*) проекту, що генерується. Текстовий файл тут названий *Lab5*, entity – *demux_3*, а опис архітектури має ім'я *beh* ("behavior" – поведінка). Для продовження клацніть **Next**.

3.5 Третій крок найвідповідальніший. Тут задаються порти, їх типи і режими роботи. Наш демультиплексор повинен мати один інформаційний вхід *w*, три входи керування *X* і вісім виходів *Y* (рис. 3.2).

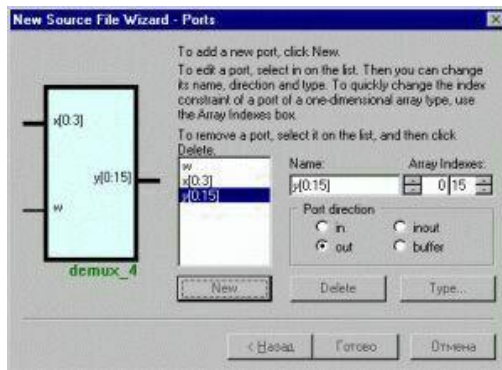

Рисунок 3.2 – New Source File Wizard. Задавання портів

3.6 Список портів редагується за допомогою кнопок **New** і **Delete**. Для створення нового порту натисніть кнопку **New**. В полі *Name* введіть його ім'я. Для вибору напрямку порту використовується група параметрів *Port direction*. Для вибору типу порту треба клацнути кнопку **Type** і відкрити вікно **Port Type**. За умовчанням задаються типи *STD_LOGIS* або *STD_LOGIS_VECTOR*. В мові VHDL є чотири режиму роботи портів: **in** – вхідний порт, **out** – вихідний порт, **inout** – двонаправлений порт, **buffer** – порт-буфер. Параметр *Array Indexes* використовується для введення діапазонів масивів. Опис портів демультимплексору DM(3) має такий вигляд:

x: **in** STD_LOGIS_VECTOR (0 to 2);

w: **in** STD_LOGIS;

y: **out** STD_LOGIS_VECTOR (0 to 7);

3.7 На цьому робота з майстром шаблонів VHDL-програм **New Source File Wizard** закінчується. Клацніть **Done**. Буде створений шаблон VHDL-програми – моделі демультимплексора, в каталозі проекту з'явиться новий файл *Lab5.vhd* і відкриється вікно текстового редактора HDE.

Листинг 3.1 – Текст шаблону програми на мові VHDL

```
library IEEE;
use IEEE.STD_LOGIC_1164.all;
entity demux_3 is
    port(
        x : in BIT_VECTOR(0 to 3);
        w : in BIT;
        y : out BIT_VECTOR(0 to 15)
    );
end demux_3;
architecture beh of demux_3 is
begin
    -- enter your statements here --
end beh;
```

Шаблон VHDL-програми складається з трьох основних частин:

- перелік стандартних бібліотек, що використовуються (модуль *library*);
- повністю оформлений опис об'єкту (модуль *entity*);

- порожні операторні дужки опису архітектури (модуль `architecture`).

Модуль **library** визначає імена бібліотек проекту. VHDL-бібліотека може містити пакети, об'єкти, описи архітектури і конфігурації. В даному випадку використовується пакет *std_logic_1164* стандартної бібліотеки *IEEE*.

У модулі **entity** оголошується ім'я сутності (*demux_3*), описується інтерфейс між сутністю та середовищем, в якому вона функціонує. Тут визначаються типи і напрями сигналів.

Модуль **architecture** визначає внутрішню організацію, принцип функціонування сутності на мові опису апаратури VHDL.

3.8 В модулі `architecture` замість надпису — *enter your statements here* — необхідно додати код, який описує поведінку демультіплексора. В листингах 3.2 та 3.3 наведено два еквівалентні варіанти опису ЦС. Введіть програму, що наведено в листингу 3.2.

Листинг 3.2 – Перший варіант програми

[illegible]

```

        when "100" => y <= "01000000";
        when "010" => y <= "00100000";
        when "110" => y <= "00010000";
        when "001" => y <= "00001000";
        when "101" => y <= "00000100";
        when "011" => y <= "00000010";
        when "111" => y <= "00000001";
    end case L2;
end if L1;
end process GO;
end beh;

```

Листинг 3.3 – Другий варіант програми

[illegible]

4 КОМПІЛЯЦІЯ ПРОЕКТУ

Виконаємо компіляцію нашого проекту. Для цього можна натискувати клавішу <F11> або кнопку *Compile* панелі інструментів. На рис. 5.4 показані кнопки запуску компіляції і результат компіляції VHDL-проекту. Якщо при складанні програми були допущені помилки, повідомлення про них можна побачити у вікні **Console**.

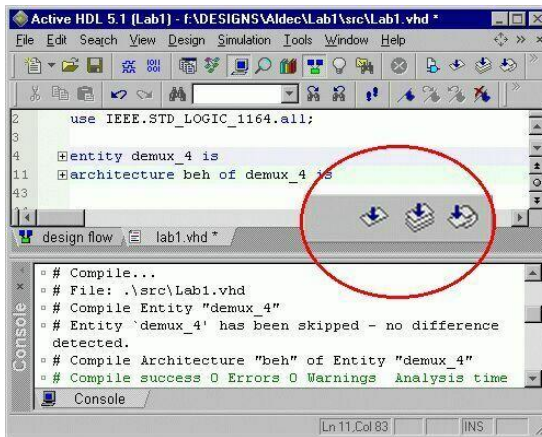

Рисунок 4.1 – Компіляція VHDL-проекту

5 МОДЕЛЮВАННЯ

Для того, щоб перевірити, чи правильно працює синтезований засобами САПР Active-HDL опис поведінки демультиплексора DM(3), виконаємо функціональне моделювання.

Перш ніж приступити до верифікації VHDL-проекту, необхідно скласти **тестову послідовність** вхідних сигналів w і $x[0..3]$. В найпростішому випадку тестова послідовність – це **вектор**, що містить всі можливі комбінації вхідних сигналів. Для демультиплексора DM(3) це $2^4=16$ векторів $[w, x_0, x_1, x_2, x_3]$.

5.1 Виберіть команду *File* → *New* → *waveform* або піктограму *New waveform* . З'явиться вікно редактора часових діаграм.

5.2 Додамо в редактор часових діаграм сигнали, що визначені в моделі *demux_3*. Клацніть правою кнопкою в лівій частині вікна

редактора. В контекстному меню виберіть команду *Add Signals*. З'явиться вікно **Add Signals** (рис. 5.1).

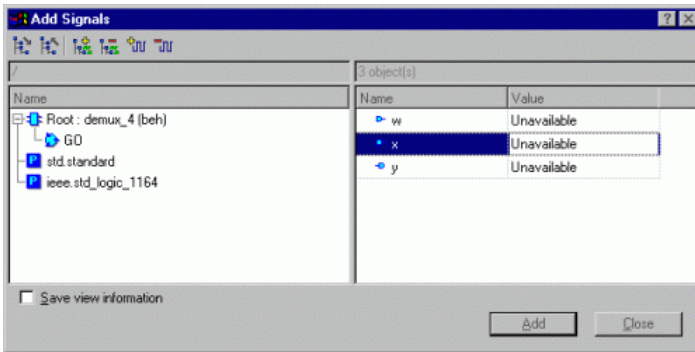

Рисунок 5.1 – Вікно Add Signals

5.3 Вибираючи по черзі сигнали **w**, **x**, **y** і клацаючи на кнопки **Add**, додайте ці сигнали у вікно редактора часових діаграм.

5.4 В головному меню Active–HDL виберіть команду *Simulation* → *Initialize Simulation*.

5.5 Тепер можна задати **стимулятори** моделювання. Щоб створити стимулятор треба виділити потрібний сигнал в редакторі часових діаграм, клацнути правою кнопкою і в контекстному меню вибрати команду **Stimulators**. Є декілька типів стимуляторів (таблиця 5.3).

5.6 Задамо стимулятор для сигналу **w**. Виберіть тип стимулятора **Hotkey**. Встановіть курсор в полі *Press new hotkey* і натисніть клавішу <w> клавіатури. Її будемо використовувати для перемикання рівня сигналу **w**.

5.7 Задамо стимулятор для вектору сигналів **x[0..2]**. Для перебору всіх комбінацій вектора сигналів зручно використовувати стимулятор типу **Counter**. Виділіть вектор **x** і встановіть тип стимулятора **Counter** (рис. 5.6).

5.8 Встановіть настройки лічильника відповідно до таблиці 5.1. Для того, щоб рахунок проводився в зворотному порядку, треба встановити прапорець *Reverse bits order*.

Таблиця 5.1 – Типи стимуляторів

 Value	Значення (Value). Дозволяє вибрати значення, що буде надане виділеному сигналу чи групі сигналів, об'єднаних у шину.
 Formula	Формула (Formula). Дозволяє задати часову діаграму за допомогою формули. Наприклад формула "0 0, 1 12" означає, що сигнал має значення '0' у момент часу 0 і змінюється на '1' після 12 пікосекунд.
 Hotkey	Гаряча клавіша (Hotkey). Дозволяє призначити сигналові гарячу клавішу, натискання якої призводитиме до зміни значення сигналу. За замовчуванням сигнал переключатиметься між 0 і 1, проте у цей список можна додати і інші допустимі для даного типу сигналу значення. При натисканні гарячої клавіші сигнал набуватиме наступного значення, включеного у список.
 Clock	Годинник (Clock). Дозволяє задати періодичний сигнал з визначеними параметрами (частотою, періодом тощо), користуючись зручним графічним редактором.
 Counter	Лічильник (Counter). Дозволяє моделювати сигнали на виходах лічильника як послідовність чисел в заданому напрямку лічби і в заданому базисі (двійковий код, код Грея та ін.).
 Predefined	Наперед визначений (Predefined). Це стимулятори синхросигналів або формульні, які мають власні імена, що дозволяє назначати їх декільком сигналам, не повторюючи кожен раз вводу параметрів.
 Custom	Стимулятор, що настроюється користувачем (Custom). Дозволяє вибрати наперед визначений стимулюючий сигнал з заданого переліку та поповнити цей перелік власними сигналами, що часто використовуються.

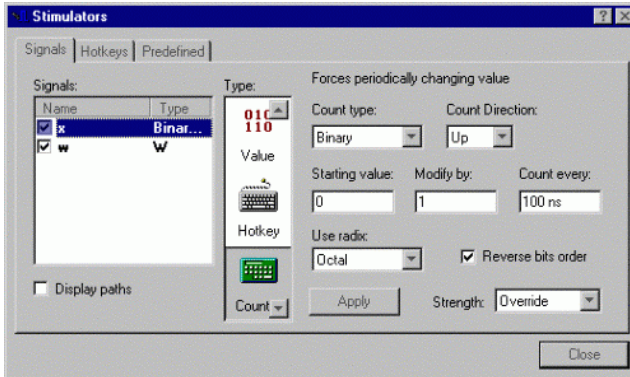

Рисунок 5.2 – Вікно Stimulators. Тип стимулятора – Counter

Таблиця 5.2 – Налаштування стимулятора для вектора $x[0..2]$

Налаштування		Значення
Count type	Тип лічильника	Binary
Count direction	Напрямок рахунку	Up
Starting value	Початкове значення	0
Modify	Величина зміни	1
Use radix	Підстава	Hexadecimal
Count every	Період рахунку	100 ns

5.9 Перевіримо, як веде себе модель *demux_3*, якщо сигнал **w** має високий логічний рівень. Натисніть клавішу <w> ("гарячу" клавішу, що зв'язана з сигналом **w**). Натискаючи клавішу <F5> вісім разів, виконайте покрокове моделювання роботи демультиплексора для першої половини тестової послідовності (коли сигнал **w**='1').

5.10 Знову натисніть клавішу <w> та виконайте покрокове моделювання демультиплексора для другої половини тестової послідовності (коли сигнал **w**='0').

5.11 Вибравши команду головного меню *Simulation* → *End Simulation*, зупиніть процес моделювання. На рис. 5.7 показаний результат функціонального моделювання правильно працюючого демультиплексора DM(3).

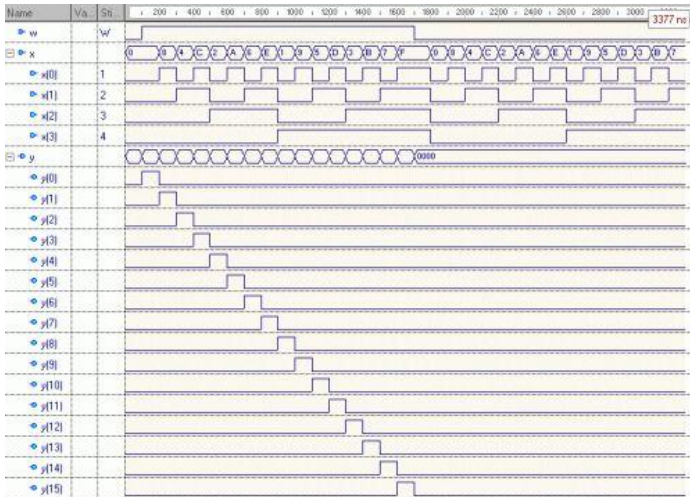

Рисунок 5.3 – Функціональне моделювання демультиплексора DM(3)

6 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

6.1 Проект Lab1. Створіть і виконайте моделювання моделі *demux_3*. Для опису поведінки демультиплексора DM(3) використовуйте текст програми, наведений в лістингу 3.2. Текст програми та результати моделювання використовуйте для складання звіту.

6.2 Проект Lab2. Створіть новий проект і виконайте моделювання моделі *demux_3*, для опису якої використовується текст програми, наведений в лістингу 3.3. Текст програми та результати моделювання використовуйте для складання звіту.

6.3 Порівняйте результати моделювання і зробіть висновки.

6.4 Під час моделювання можна помітити, що сигнали перемикаються неодноразово. Цей ефект називається **гонкою сигналів**. Редактор часових діаграм має необхідні інструменти для докладного вивчення часових діаграм. Наприклад, кнопкою **Zoom in** можна збільшити масштаб відображення, а натискання кнопки **Measurement Mode** , вмикає режим вимірювання часових інтервалів. На рис. 5.4 показаний приклад вимірювання часу встановлення сигналу.

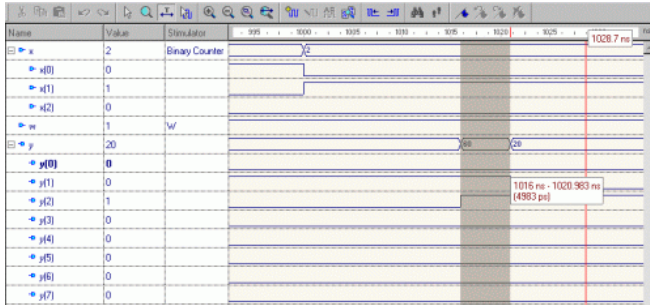

Рисунок 5.4 – Вимірювання часових інтервалів

6.5 Визначте значення максимальної затримки переключення сигналів вектору $y[0..7]$.

7 ЗМІСТ ЗВІТУ

7.1 Мета роботи.

7.2 Таблиця істиності та логічна схема демультиплексора.

7.3 Тексти програм.

7.4 Результати моделювання.

7.5 Результати вимірювання часових інтервалів.

7.6 Висновки.

8 КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

8.1 Організація VHDL-проекту цифрової системи.

8.2 Мови опису апаратури. Який зв'язок між ними і мовами програмування високого рівня загального користування.

8.3 Системи автоматизації проектування радіoeлектронних пристроїв.

8.4 Організація САПР Active-HDL. Основні компоненти Active-HDL і їх призначення.

8.5 З яких частин складається опис об'єкту проектування?

8.6 Що таке тестова послідовність? Як задаються тестові набори вхідних сигналів? Наведіть приклади.

8.7 Типи стимуляторів. Як вони задаються?

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Семенец В.В. Проектирование цифровых систем с использованием языка VHDL: Уч. Пособие / В.В. Семенец, И.В. Хаханова, В.И. Хаханов.– Харьков: ХНУРЭ, 2003.– 492 с.
- 2 Бибило П.Н. Синтез логических схем с использованием языка VHDL.– М.: СОЛОН-Р, 2002.– 384 с.
- 3 Кондратенко Ю.П., Сидоренко С.А., Підпригора Д.М. Поведінковий синтез цифрових пристроїв у середовищі Active–HDL: Навчальний посібник. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2002.– 116 с.
- 4 Шапо Ф.С. Введение в VHDL – язык проектирования цифровых систем / Ф.С. Шапо, В.Ф. Шапо. – Одесса: Астропринт, 2001.– 220 с.